

اعتراض است. بنابراین در جاهایی که دادسرا احیا شده باشد از دیدگاه منطقی، حقوقی و عقلی و با توجه به سکوت قانون، مرجع رسیدگی به اعتراض، دادگاه عمومی کیفری محل است.

■ آیا تمام پرونده‌ها بلافاصله ثبت می‌شوند؟

رئیس: خیر، بسیاری از دادیاران، نخست شکایات را به کلانتری می‌فرستند و پس از تحقیقات ابتدایی و جمع‌آوری ادله، ثبت می‌کنند. بیشتر برای اینکه آمار موجودی بالا نرود و از منفی شدن آمار جلوگیری شود. اما ممکن است پرونده کم شود یا مشکلاتی دیگر پدید آید.

■ ارتباط شما با مردم چگونه است؟

نوع وظیفه قضایی ما به نحوی است که با ارباب رجوع کاری نداریم.

■ در آخر وضع معیشتی در کار قضایی چگونه است؟

وضعیت مالی بسیار بد است. بسیاری از قضات هنوز مستأجرند یا در خوابگاه ساکن هستند. سطح حقوق بسیار پایین است و بیشتر در آمد، صرف قسط وام و... می‌شود. بسیاری از امکاناتی که همکاران در شهرستان، در تهران ندارند چه بسا که با امکانات کم و حجم بسیار کار، حقوق کمتری می‌گیرند و این مسائل موجب کسر شأن قضایی شده است.

◀ علی بهارشاهی - سرپرست دادیاری اجرای احکام دادسرای شمیران

آرزوی کم طرفین هر پرونده حتماً وکیل داشته باشند

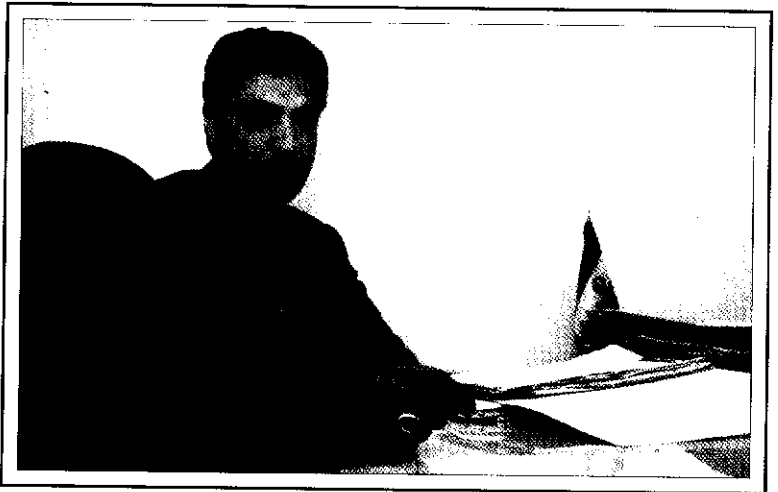
از سال ۷۷ به عنوان قاضی تحقیق در شهرستان نهبندان (خراسان) مشغول به کار شد. سپس همزمان با ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد رشته حقوق بین الملل دانشگاه شیراز، به عنوان قاضی تحقیق، قاضی اجرای احکام حقوقی و کیفری و قاضی ناظر زندان در دادگستری شیراز فعالیت داشته و در سال ۸۱ به عنوان دادرس دادگستری نهبندان ادامه فعالیت داد است و از تیرماه ۸۲ به عنوان سرپرست اجرای احکام دادسرای شمیران منصوب شده است.

■ در ورود به دستگاه قضایی، آیا با همان محیطی روبرو شدید، که از قبل تصور می‌کردید؟

از آنجایی که من پس از تغییر رشته از فلسفه غرب به حقوق، از ۱۹ سالگی به عنوان کارآموز قضایی وارد دادگستری شدم، هیچ‌گونه آشنایی با این دستگاه نداشتم.

■ درباره احیای دادسرا چه می‌اندیشید؟

قطعاً دادسرا در هر دستگاه قضایی در هر جای دنیا ضروری است. آنچه امروز مهم است، این است که دادسرا نقش ارزنده‌ای در کاستن مراجعات و اختتام پرونده دارد و وقت دادگاهها و مردم کمتر گرفته می‌شود و فقط پرونده‌های مربوطه نیز در صورت لزوم با

▲ روح‌الله رئیسی

رئیس - متأسفانه کسی از حضور وکلا در دادسرا به خصوص وکیل متهم و نیز وکیل شاکی استقبال نمی‌کند. واقعاً وکیل خیره و راستین، بال دیگر فرشته عدالت است و به قاضی در جهت کشف حقیقت، کمک می‌کند. وای به آن روزی که وکیل نامناسب باشد و قاضی کم سواد. اگر قاضی به علم خود و قانونی بودن رسیدگی معتقد باشد، نباید از برخورد با وکیل نگران باشد. اما در مورد وکلا نیز جای بحث وجود دارد. اگر به نحوی حضور وکیل در پرونده‌ها الزامی می‌شود، به سود دستگاه قضایی بود.

گازری - آقای دکتر آخوندی نظر جالبی دارند که مجرمانه بودن تحقیقات دادسرا، از دید چه کسی است؟ اگر چه در نوع جرایم متفاوت است، اما در مقطع تفهیم اتهام، شهادت شهود و... نباید امکان و شرایط دفاع را از متهم گرفت.

■ واحد ارشاد و معاضدت قضایی، این روزها منتقدان بسیار دارد؟ نظر شما چیست؟

رئیس - اصلاً مناسب نیست، حتماً باید قاضی متخصص، در این واحد بگذارند. زیرا این راهنمایها حساس است و ممکن است اشتباه ارشاد، پرونده را مدتها معطل کرده و همه را دچار سردرگمی کند. گازری - متأسفانه آموزش ندیده و کم تجربه‌اند. تنها فارغ التحصیلان حقوق را منصوب کرده‌اند و نظارتی نمی‌شود.

■ آیا از معلومات خود رضایت دارید و آیا در رسیدگی، مشورت می‌گیرید؟

دایره حقوق خیلی گسترده است و معلومات هر چه بیشتر شود، بازم کاسته‌هایی دارد. حتی قضات دیوان عالی کشور نیز از این امر مستثنی نیستند صدرصد مشورت می‌گیریم.

■ اگر قرار عدم خروج از سوی دادسرا صادر شود، در کجا قابل اعتراض است؟

طبق ماده ۱۳۳، قرار اگر از سوی دادگاه صادر شود، ظرف ۲۰ روز در دادگاه تجدیدنظر استان قابل

رئیس - استقلال قاضی را دو چیز تهدید می‌کند. فشار درون سازمانی و برون سازمانی، که علاوه بر فشار اخلاقی و روحی است و آنچه بیشتر مورد توجه است، فشار درون سازمانی است. اما اگر همکاران خود را انجام می‌دهند و اعتنایی نمی‌کنند.

گازری - این از گذشته‌ها بوده است و هر چند با شدت و ضعف همراه است، در تمام دستگاهها وجود داشته. در کل هر چیزی که استقلال قضایی را تهدید کرده و شخصیت مستقل قاضی را خدشه دار سازد، مضر است.

■ آیا تا به حال پیش آمده است که مدت بازداشت متهم از حداقل مجازات مقرر در قانون برای آن جرم، تجاوز کند؟

رئیس - رسیدگی به این امور در محدوده ما نیست و ما رأی را کنترل می‌کنیم. این مربوط به رسیدگی مقدماتی است اما احتمال آن وجود دارد و نمی‌توان با قاطعیت گفت نداشته‌ایم.

■ درصد شکسته شدن قرارهای صادره توسط دادگاه چقدر است؟

رئیس - خیلی کم چون کنترل شعبه اظهار نظر دقیق است و ایراد را خود دادیاران اظهار نظر رفع می‌کنند. علت برخی نقصها نیز اختلاف نظر قاضی دادگاه با قاضی دادسراست.

مشکل اصلی ما در خصوص پرونده‌هایی است که اعتراض شده و به دادگاه می‌رود. دادگاه در رسیدگی به قرارهای منع و موقوفی تعقیب بعضاً دقیق عمل نمی‌کند دادگاه صراحتاً مشخص نمی‌کند که تکلیف دادسرا پس از نقض قرار چیست؟ آیا نقض قرار، به معنای وجود نقض تحقیقاتی است یا به معنی عقیده دادگاه بر صدور قرار مجرمیت و جلب متهم است؟ گاهی نیز دادگاه اجرای تحقیقاتی را از دادسرا می‌خواهد که خود دادگاه هم می‌تواند آن را انجام دهد و ارسال مجدد پرونده به دادسرا موجب اطاله دادرسی می‌شود.

■ حضور وکلا در دادسرا در چه حد است؟

صدور کیفر خواست به دادگاه می رود که مسلماً وقتی چند قاضی راجع به پرونده بررسی و اقدام نموده باشند، رسیدگی دقیق تر خواهد بود. از جمله کاستیهای دادسرا، وجود نیروهای جوان است که سابقه قضایی ندارند یا اگر هم دارند بسیار کم است. از نظر کادر قضایی و اداری پر تجربه نیز با توجه به حجم پرونده ها و کمبود وقت، دچار مشکل هستیم. در مورد ساختمان، امکانات و غیره نیز در مضیقه ایم. اما مشکل اساسی، نبود یک قانون منسجم و اختصاصی و فقدان رویه قضایی واحد برای دادسرا است.

■ در اجرای احکام چه مشکلاتی دارید؟

یک سری پرونده ها هستند که در دادسرا رسیدگی شده، به دادگاه رفته و پس از صدور رأی، به اجرای احکام اعاده می شوند که مشکلی ندارند. اما پرونده هایی هستند که حکم آنها مربوط به قبل از تشکیل دادسرا بوده و، نزدیک به ۵۰۰۰ پرونده، از این جمله اند. در این دادسرا نیز؛ اجرای احکام مجتمعهای قضایی ونک و الهیه درم ادغام شده اند و ۴ شعبه دایراری اجرای احکام داریم. بیشتر پرونده های مذکور، مربوط به چک، سرقت و کلاهبرداری می باشند و در دو مورد اخیر به محض اینکه شاکی بدون تقدیم دادخواست، تقاضای ماده ۶۹۶ کند، با دستور دادگاه، محکوم علیه تازمان صدور حکم اعسار، یا اخذ رضایت شاکی یا پرداخت محکوم به در زندان می ماند و اگر قادر به استرداد محکوم به نباشد، باید در زندان بماند که این امر موجب اطاله دادرسی و اتلاف وقت اجرای احکام می گردد. همچنین تقاضای تخفیف در مجازات (ماده ۲۷۷ آ. د. ک) آزادی مشروط (۳۹ ق. م. ا)، عفو موردی و سایر عفوهای اعلامی توسط اجرای احکام بررسی و اقدام می گردد که زمان بسیار می طلبد. با توجه به حجم موجود ۶۵۰۰ پرونده؛ ۵ قاضی ثابت اجرای احکام و کادر اداری محدود، کافی نیست. چرا که پرونده های دادسرای شمیران با دیگر نقاط فرق دارد و بیشتر شامل جرایم سنگین و زمانگیر است، اگر

امروز این واحد قدری مرتب شده، به خاطر زحمات بسیاری است که صورت گرفته است.

مسئله دیگر اینکه مکاتبات و ارتباطها با دادگاه است، نه دایراری و بازپرسی و به علت نبودن دادسرا در معیت دادگاه، این ارتباطات با اتلاف وقت همراه است و همچنین با حذف ماده ۲۳۵ در خصوص پرونده هایی که اجرای آن ممکن است تالی فاسدی بر آن مترتب باشد، در اجرای احکام با مشکل خلا قانونی و رویه نامشخص مواجه هستیم. هر چند بخشنامه اخیر دادستان محترم تهران تا حدودی از این نقص کاسته است، اما کافی نیست. در مورد اجرای تأمین خواسته، اخذ وجه الکفاله، ضبط وثیقه، موضوع مواد ۱۴۵-۱۴۰ آ. د. ک - حکم یا قرار ممنوع الخروج نمودن محکوم علیه (تبصره ذیل ماده ۱۳۳ آ. د. ک) به لحاظ عدم وجود رویه منسجم بعضاً مشکل ساز است.

همچنین پیشنهاد می شود با انعقاد قرارداد متقابل استرداد مجرمین با سایر کشورها، از بروز مشکل در خصوص استرداد مجرمان جلوگیری شود.

■ در مقوله آموزش و نیز علمی شدن کار قضایی، چه پیشنهاداتی دارید؟

جلسات توجیهی، کلاسهای آموزشی و حتی امکان ادامه تحصیل برای قضات بسیار مؤثر است. قوانین ما نیز البته باید به روز و کامل باشند و گرایشهای تخصصی شاخه های حقوق به دادگاهها سرایت داده شود. یعنی دادگاهها کاملاً تخصصی شوند. در عین حال اطلاع رسانی مردمی از طریق رسانه ها و ایجاد سایت اینترنتی منسجم در کنار شبکه سراسری رایانه ای در مراکز دادگستری و محاکم ضروری به نظر می رسد.

■ شأن قضایی و سطح قضاوت را در ایران چگونه می بینید؟

بحث اینکه آیا شأن قضایی رعایت می شود یا اینکه قاضی باید چه شأنی داشته باشد، متفاوت است. اما فکر می کنم قضاوت تنها شغلی است که تمام زندگی انسان را تحت تأثیر قرار می دهد و باید همواره قاضی

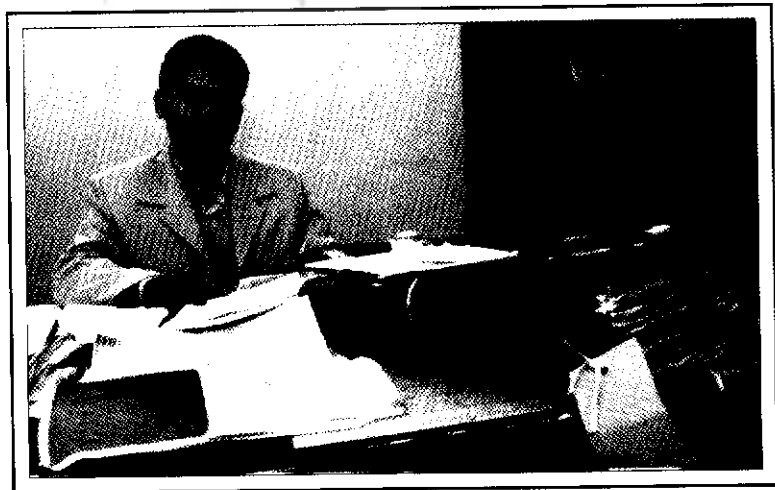
در راستای شغلش زندگی کند از نظر مسکن، رفت و آمد، نوع لباس پوشیدن و آراستگی، برخورد و بیان، در همه جای دنیا قاضی همیشه زیر ذره بین است. در جامعه ما، آن سطح مطلوب از نظر رفاهی و جایگاه برای قاضی تأمین نشده و هنوز جا نیفتاده است که قاضی را حتی نباید با یک کارمند عالی رتبه قیاس کرد. چرا که ویژگیهای خود را دارد. ولو آنکه در یک شهرستان دور افتاده باشد. اگر چه مسؤولان تلاش خود را نموده اند، اما هنوز آن سطح مطلوب بر آورده نشده و البته مسؤولان نیز با یک سری محدودیتها از نظر بودجه و امکانات مواجه هستند که باید از طریق مجلس محترم و سایر مراجع ذی ربط، مرتفع شود.

■ در مورد برخی افراد که قصد نفوذ در پرونده را دارند چه شیوه ای اتخاذ می کنید و نیز چقدر در برابر مردم پاسخگو هستید؟

تلاش می کنیم این مسئله به خوبی انجام شود. مسئله قانون یک طرف و عرف کاری طرف دیگر. گاهی خود شخص در زندان است و ما به بستگانش جوابگو هستیم و اطلاع رسانی می کنیم. آنها تلاش می کنند به زندانی شان کمک کنند و نباید تصور کرد هر مراجعه ای به معنی نفوذ در پرونده و هر مراجعه کننده ای، سودجو است. اما با افراد سودجو که قصد دیگری دارند، باید برخورد کرد.

■ چه تحولات دیگری را در دستگاه قضایی، لازم می دانید؟

علاوه بر مطالبی که ذکر شده سیستم کامپیوتری سراسری در دادگاههای کشور، فرآیند رسیدگی را سرعت می بخشد. مثلاً یک ثابت قضایی ماهها به طول می انجامد. در حالی که با چنین سیستمی در کمترین مدت، این روند صورت می گیرد. همچنین اداره زندانها نیز باید به روز شود. جزئیات مسائل زندان، تفکیک بندها و سایر امور، مهم است. اطلاع رسانی دقیق حقوقی برای مردم که ملزم شوند کلیه معاملات خود را طبق سند رسمی تنظیم کنند و حتی مثلاً یک وکیل هم در معامله حضور داشته باشد و افراد به مشکلات احتمالی فعالیتهای خود آگاهی داشته باشند، حجم بسیاری از پرونده ها کاهش می یابد یا مثلاً در تخلفات رانندگی، حتماً نباید در ایام نوروز، ماشین توقیف شود تا دادگاه به یک تخلف رانندگی رسیدگی کند که ۱۰ یا ۲۰ هزار تومان جریمه شوند. این را می توان با نظامی قانونمند و مشخص بر عهده راهنمایی و رانندگی گذاشت و از این اتلاف وقت مردم و دادگاهها جلوگیری می شود. دادگستری را نیز به تنهایی مقصر ندانیم. زیرا ما در حوادث رانندگی، رتبه اول را داریم که در هر صورت دادگاه باید رسیدگی کند. در طلاق نیز دارای بالاترین آمارها هستیم. همین طور در چک، با تصاعد جرایم ارتكابی مواجهیم که با این نیرو و امکانات محدود، فکر می کنم قضات ما بیش از توانایی خود و دهها برابر قضات سایر کشورها، انجام وظیفه می نمایند. در بیمه نیز، خصوصاً بیمه اتومبیل کاستیهای وجود دارد که باید در برنامه ریزی کلی، ترتیبی اتخاذ شود که بیمه

▲ علی بهارشاهی

